

Med Hensyn til de to Skibe har Dr. Rae allerede 1853 godtgjort, at det ene af dem gik under ved den nordvestlige Kyst af King Williams Land, medens det andet strandede lidt sydligere.

Det havde været ønskeligt, om man tidligere havde kommen paa den Tanke at tilbringe en Sommer paa King Williams Land; thi man vilde da have kunnet bringe mange flere Oplysninger for Dagen, end det nu

er muligt. Med Schwatkas Rejse maa man regne Undersøgelserne om Franklin-Expeditionen for afsluttede. Et smukt og hæderligt Vidnesbyrd for vor Tid er det, at man i en lang Aarrække ikke har sparet paa Penge, Arbejde og Møjsommeligheder, for, saa vidt det er muligt, at bringe Klarhed ind i Spørgsmaalet om en enkelt Expeditions Skæbne.

Efterretninger om Leichhardts Skæbne,

af J. S. Hohlenberg, Underbestyrer ved det meteorologiske Institut.

Efter en Meddelelse, der er knyttet til et af Direktøren for „Deutsche Seewarte“, Prof. G. Neumayer i geografisk Selskab i Hamburg holdt Foredrag, vil der paa dette Selskabs Foranstaltning blive udgivet en Skildring af den tyske Opdagelsesrejsende Ludvig Leichhardts Liv og Virken, for største Delen bygget paa hans efterladte Breve.

Efter at Leichhardt i sin Ungdom havde rejst om i forskellige evropæiske Lande, fra hvilke Rejser der foreligger en Række Breve, som give vigtige Bidrag til Belysningen af denne Mands Værd, drog han 1841 til Avstrallandet, og han foretog nu i to Aar mindre Vandringer i Ny Sydwaales. I Aaret 1844 tiltraadte han, ledsaget af sex Rejsefæller, hvoriblandt to sorte, en Opdagelsesrejse til Avstrallandets Indre, hvortil man endnu dengang kun kjendte overmaade lidt. Leichhardt valgte sit Udgangspunkt paa Landets Østkyst og tog Retning imod Svane-floden; dersom denne hans Rejse var bleven bragt lykkelig til Ende, vilde han i overordentlig Grad have forøget vort Kjendskab til den avstralske Natur og Befolkning, og han vilde være bleven stillet op ved Siden af Mac Dougall Stuart, Burke og Wills, de tre, som første Gang gennemrejste Avstrallandet. Men den 3dje April 1848 afsendte han sit sidste Brev (til en engelsk Søofficer), og siden den Tid har man tabt ethvert Spor af ham og hans Ledsagere. For kort Tid siden er der dog fremkommet Oplysninger, som synes at skulle sætte os i Stand til at løfte det Slør, der i den lange Aarrække har hvilet over Expeditionens Fremgang og endelige Skæbne.

Mangfoldige Forsøg ere i Aarenes Løb gjorte for at søge Underretning om den, og, om mulig, at komme den til Hjælp; men hverken Helys og Gregorys, eller de efter disse indtil den nyeste Tid foretagne Rejser have

bragt noget som helst for Dagen, der kunde kaste mindste Lys over de rejsendes Skæbne. Ogsaa den store Botaniker i Victoria, Sir Ferdinand Müller har indlagt sig megen Fortjeneste ved sine Bestræbelser for at skaffe Lys i Sagen, ikke alene ved at ansøre til Rejser med det Formaal at opsøge Leichhardt, men ogsaa ved selv at deltage i Gregorys Expedition. Neumayer, der har opholdt sig i Avstrallandet fra 1852—1863 som Direktør for Observatoriet i Melbourne, har 1868 udkastet en fuldstændig, vel motiveret Plan til en videnskabelig Undersøgelses-Expedition igjennem Avstrallandet fra Øst til Vest, til Dels med det Formaal at opsøge Leichhardt (Proceedings of the Royal Society. 1868). End videre har det været gjort alle de Expeditioner, der siden 1860 have gennemrejst Avstrallandet, til særlig Pligt at eftersøge ham. Alle Bestræbelser vare imidlertid i saa Henseende frugtesløse.

Imellem Leichhardts Ledsagere var bl. a. en vis *Classen*, af hvem der, efter de for faa Maaneder siden til Evropa komne Underretninger, er bleven fundet Spor i Avstrallandets Indre, og disse Efterretninger ere senere bleven stadfæstede. Allerede tidligere havde der været Rygter i Omløb, som gik ud paa, at man skulde have fundet denne *Classen*; men de bleve da regnede for urigtige. Nu har man imidlertid faaet at vide, at han i mange Aar har levet i det Indre af Avstrallandet, og at han er død der. Der er nemlig ved Herbertfloden fundet Børn, hvem han under sit 30-aarige Ophold iblandt Avstrallandets indfødte havde lært tysk og Bibelhistorie, og man har truffet andre Spor paa evropæisk Kultur. Iblandt andet fandtes ogsaa den Hest, som *Classen* havde brugt paa Expeditionen, og som rimeligvis havde baaret ham til det Sted, hvor han i næsten en Menneskealder var afskaaret

fra al Civilisation, og hvor han var henvist til at leve og dø.

Disse Efterretninger ansporede til fornyede Undersøgelser, og det stadfæstedes nu, at Classen, anset og æret, har levet iblandt de sorte i Nærheden af Mulliganfloden, paa 23° s. Br., 138—139° ø. L. f. Greenw. Det viser sig ligeledes, ret betegnende for hvor vanskeligt det er i Avstralien at opsøge forsvundne rejsende, at Burke og Wills have været 17 geogr. Mile borte fra det Sted, hvor Classen levede, Landsborough 50, Mac Kinlay 37 og Hodgkinson endog kun 5 Mile derfra. Løjtnant Watkin havde 1862 hørt Tale om de ved Mulliganfloden med „den hvide Mand“ levende sorte, og Gilmore ligeledes 1871. Efter at A. Hume, der var deserteret bort fra Queensland, havde meddelt, at han 1867 havde opholdt sig i to Maaneder hos Classen, og at han derfra havde medbragt forskellige Sager fra Leichhardts Expedition, hvoriblandt en Oktant, hvilke imidlertid senere vare blevne ham fravendte, troede man ham ikke, da han som forhenværende Forbryder ikke fortjente Tillid. Han blev imidlertid atter udsendt for at finde Leichhardt og Classen; men han omkom under Vejs. Kort før sin Død havde han meddelt en ved Diamantfloden boende Mand, Skuthorpe, at han havde truffet en Deltager i Leichhardts Expedition. Skuthorpe erfarede senere, at den „gamle hvide Mand“ var død 1876, og at han skulde være bleven nedlagt i Jorden tilligemed sine Papirer og en Saddelsæk, i Nærheden af Mulliganfloden. Det er ellers af Interesse, at

den af Neumayer 1868 foreslaaede Rute førte tæt forbi det Sted, hvor Classen levede indtil 1876.

Sir Ferdinand Müller, slutter de Meddelelser, som Neumayer for en Del skylder Indholdet af sit Foredrag, paa følgende Maade: „Det lyder som en Haan, naar man erfarer, hvorledes Leichhardts Navn er knyttet til Lænde, Distrikter, Floder, Bjærgkjæder, Landsbyer, Gader og Skibe, medens Bæreren af selve Navnet glemmes. Det er Uret at sige, at han ikke vil kunne findes, medens dog Tusender af Kolonister have nedsat sig og Hornkvæg og Faar i Hundreatusendvis græsser i de af Leichhardt aabnede Lænde. Hvad vilde Historien sige, naar det en Gang blev fortalt, hvorledes man lod „Ørkenmanden“ i Stikken, han, som baade med Hensyn til Tid og Rang maa nævnes iblandt de første Pionerer, naar man taler om Opdagelsen af den femte Verdensdel? Hvad vilde den efterfølgende Slægt sige, naar vi lode hensuldre i Ørkenen Benene af den Mand, som gav mange Vandløb Navn, som opdagede en Mængde Bjærgkjæder og som kunde kaartlægge frugtbare Landstrækninger, der med Hensyn til Udstrækning staa jævnsides hele Kongeriger?“

I Slutningen af sit Foredrag udtalte Neumayer Haabet om, at den bebudede Udgivelse af det oven nævnte Værk maatte bidrage til, at man vil opbyde alt for at opklare den store avstralske rejsendes Skæbne, ligesom det efter mange Aars forgyæves Møje er sket med La Pérouse og Sir John Franklin.

Mindre Meddelelser.

Karpens Indførelse i Danmark falder dog maaske lidt før den Tid, som jeg har søgt at fastslaa i min Afhandling om „Ferskvandsfiskenes geografiske Udbredelse i Danmark“, Adjunkt, Dr. fil. A. Heise har nemlig tilstillet mig følgende Uddrag af en Skrivelse, som han tilfældig har stødt paa:

1560, 24de Nvbr. Kbhvn. *Mogens Gyldenstjerne* (Statholder paa Københavns Slot) til Fr. II. Jeg var paa *Faurholm* i sidsten, den Kaalhave have de (3: Dyrene) alt opædt; den gammel Dam, som eder kgl. Maj. udstunget i Sommeren forgangen, de mange Stubbe stode udi, den lod jeg udløbe; der fandtes fjerne Fisk udi, og mest alt Gederne, fjerne smaa Fiske; der fandtes hverken *Karutz* eller *Karpe*. De smaa Fisk og Gederne lod jeg sætte i den Dam der neden for; ved 20 af de største Geder førte jeg hid; der kunde ingen anden Fiske blive til hos dem; havde det saa længe standset da havde de store Geder ædt de smaa op. Aldrig saa jeg nogen Dam saa uren som denne; ligesom Træerne var hugget fra Stubben, saa laa de mesten Parten i Dammen. (Gehejmarkivet, Danske Kongers Historie, Fasc. 40).

Der kan vistnok ikke her være Tale om anden Fisk end om Karpen. Men der er jo heller intet i Vejen for, at denne Fisk er indført forsøgsvis, allerede før Peder Oxen rigtig lærte Behandlingen at kjende i Lothringen og derefter havde Held med sig. *A. Feddersen.*

Negrenes Paaklædning i Mellemafrika. Paa Østkysten bestaar den — i Følge et vakkert Foredrag af Dr. *K. Holz* i Basel — af et Stykke Tøj, som snos om Lænderne; men videre i det Indre haves der ogsaa et fra Lænder til Knæer naaende Skjørt af Græs, der gjør, at vedkommende ser ud som et Pindsvin. Mangan Gang haves ogsaa et lille Lædereller Bastskjørt, der for Sparsommelighedens Skyld under Arbejdet bliver ombyttet med et lignende af Blade. Helt nøgne Stammer høre ikke til Sjældenhederne. Stanley fortæller, at i et Landskab ved den mellemste Kongo bæres en Slags naturligt Skjørt, der fremkommer ved, at man fra Barndommen af sammensnører Fedtlaget paa Maven, og at dette efterhaanden trækkes saa langt ned, at det naar til Knæerne. Tatovering er almindelig udbredt. Hos alle Stammer er det almindeligt at tilspise alle eller enkelte Tænder saaledes, at Munden kommer til at minde om en Krokodilles

*) Geogr. Tidsskr. 4de Bd. 1860. S. 15.